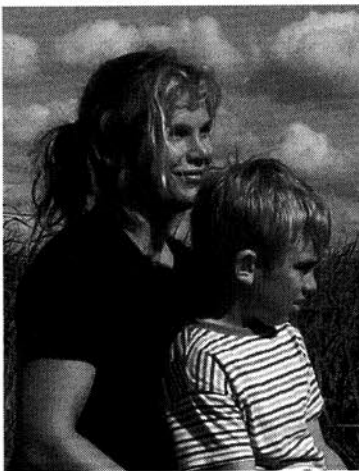

Bekännelser

REBECKA LENNARTSSON disputerade 2002 vid Uppsala universitet på den etnologiska avhandlingen *Malaria urbana*. Om byråflickan Anna Johannesdotter och prostitutionen i Stockholm kring 1900. Inom projektet *Mannen utan egenskaper?* Kulturella perspektiv på maskuliniteter i vardande har hon studerat den förändrade synen på könsköparen och den terapi som delar av mansrörelsen erbjuder. Hon är nu verksam som forskare, utvärderare och lärare vid institutionen för kulturantropologi och etnologi, Uppsala universitet.

”Nu kan jag göra slut med snusket” andas Peter ut i en fet rubrik (*SvD* 27 oktober 2003). Tidningen är *Svenska Dagbladet*. Hellsidesartikeln är illustrerad med en besynnerlig bild; en stelt leende man av obestämbart ålder och härkomst, kapad i höjd med näsan och iklädd ett par fantastiskt stora kalsonger, står uppsträckt framför en rad foton av en bikiniklädd kvinnlig bodybuilder, alla identiskt lika. Kanske ska den tolkas så här: Detta är Peter. Han har varit en slav under sitt beroende av kvinnor och sex. Nu har han vänt snusket – de avklädda kvinnorna – ryggen. Därav leendet och helyllekalsongerna. Han knyter nävarna och spänner armarna. Det är ingen avslappnad eller bekväm pose, för han har bestämt sig för att kämpa.

Det är åtminstone så man ser bilden när man bekantat sig med texten i artikeln. Den ger en utförlig beskrivning av Peters barndom och uppväxt, av hans erfarenheter av att vara adopterad, av utanförskap, pappans död och mammans äcklande närhet och oförmåga att förstå sin tonårsson. Bakgrunden blir en förklarande fond till Peters problem. Han är sexmissbrukare; han konsumerar mängder med pornografi, är stamkund på porrklubbar och köper sex av prostituerade. Spänningen, faran och det oförutsägbara lockar honom. När han väntade sitt första barn och hans partner ställde ultimatum, insåg han att sex har blivit som en drog för honom. Han har sökt hjälp och av en mansjour blivit hänvisad till KAST (Köpare Av Sexuella Tjänster), där han har regelbundna samtal med terapeuterna. Hans tidigare liv ställs mot det normaliserade samlivets tillvaro. Steg för steg tar han sig ur beroendet. Porrfilmerna är undanstuvade på vinden. Nästa steg blir att slänga dem. Nu hägrar det vanliga livet, svenssonstillvaron, där sex är ett uttryck för ömhet mellan två parter.

Peter är varken ensam om sin kamp eller om att uppmärksammas för den. Sexmissbruk och andra relaterade problem är ett på senare tid medialt uppmärksammat problem. I en artikelserie i Svenska Dagbladet beskrivs hur män fått hjälp till ett värdigt liv med hjälp av terapi i sin kamp mot sexberoendet. "Att köpa sex kan vara rop på hjälp" lyder en rubrik (*SvD* 28 oktober 2003). "Sexmissbruk blev hans fall" och "Med stöd och terapi kan sexköparna ändra sina liv" berättar andra (*Aftonbladet* 24 mars 2003)". I en annan artikel beskrivs situationen för en sexmissbrukares partner, och i ytterligare några artiklar i både kvällspress och dagspress redogör experter på temat för vad som karakteriserar sexberoendet och medberoendet – som närstående riskerar hamna i. Sexmissbrukaren, som den vanemässiga prostitutionskunden klassas som, ser det lustfyllda i det oförutsägbara. Han – för det rör sig oftast om en man – söker enligt expertisen spänning, omväxling, rörelse och frihet från tristess och monoton vardag. Men den ständiga sexuella utlevelsen leder i Peters och andra sexmissbrukandes fall inte till frihet och oberoende, utan till ångest, äckel och vanmakt.

Varifrån kommer då denna manliga ångest och viljan att ventileras den?

OFÖRUTSÄGBARHETEN SOM IDEAL

Om man får tro Zygmunt Baumans tolkning av postmoderna relationer har mannen utan egenskaper – modernitetens oförvägne hjälte – i vår tid blivit till mannen utan bindningar (Bauman 2003). (Bauman använder faktiskt just den ordleken, men förbiser dess uppenbara könsbundenhet – precis som i analysen i övrigt.) Bauman hävdar att det oförutsägbara

och ombytliga är en hållning som genomsyrar mellanmännsliga relationer och erotik idag, ett ideal som vi uppmuntras till genom mediernas och reklamens budskap, och explicit av experter på området. Beroende och enformighet är en styggelse. Kärlek och fasta relationer förknippas med förutsägbarhet, tristess, monoton. Att alltid vara redo att bryta upp och gå vidare är en fördel. I Baumans analys tycks det som om den estetiska rumsbildning han beskrivit i *Postmodern etik* (1996) har blivit det överskuggande förhållnings sättet till andra människor. Det präglas av utbytbarhet, objektivering, flyktighet och en valfrihet som påminner om masskonsumtionens hedonism, och det har sin jordmån just i det oförutsedda och ombytliga. Nätverket är den talande metaforen för människors relationer: en tillfällig och dynamisk konstellation utan förpliktelse, som man kopplar av lika enkelt som man kopplar på.

Och nog stämmer det att oförutsägbarheten har ett egenvärde i vår kultur. Eller kanske snarare: förutsägbarheten är skydd. Något som är förutsägbart är per definition också dåligt eller åtminstone trist; en förutsägbart film får aldrig en bra recension, ett förutsägbart tävlingsresultat rönner knappast någon större uppmärksamhet, en förutsägbart människa utgör inget vidare sällskap. Den postmoderna människan ska vara anpassningsbar, fri och obunden. Flexibilitet, självständighet och omväxling är ord med positiv laddning, medan beroende, bundenhet, enformighet och förutsägbarhet signalerar tristess och svaghet. Lycka förknippas i hög grad med möjligheten till fullständigt fria och obundna val, under förutsättning att vi i dessa val är sanna mot oss själva. Självförverkligande är ett centralt begrepp; det gäller att finna sin egen väg, att undanröja

de hinder som står i vägen för den egna lyckan och välbefinnandet. I stora drag tycks Baumans karakterisering av den postmoderna människans relationer sammanfalla med sexmissbrukarens. De styrs av en självcentrerad inriktning på den egna njutningen, ständiga uppbrott, nya relationer, tillfälliga förbindelser och en sexualitet som helt separerats från kärlek. En misstro mot verklig närhet och bindande engagemang beskrivs i bägge fallen.

Om terapeuterna uppmanar oss till att sträva efter personlig frihet och självuppfyllelse genom att omfamna det oförutsägbaras möjligheter, har de således också tagit sig an den motsatta ytterligheten; människan som saknar förmåga att stanna upp, som liksom Faust tumlar från njutning till begär, och från begär till njutning och aldrig kan knyta an till en annan människa. Sexberoende har blivit något av en modediagnos. Det är också en mycket könskodad tillståndsbedömning, och analyserna är ofta impregnerade med förförståelser av kön och sexualitet (Lennartsson 2005). Den ångest som Peter och många med honom ger uttryck för, kan härledas till det som brukar kallas terapismhället.

TERAPISAMHÄLLET

– ATT BEMÄSTRA DET OFÖRUTSÄGBARA

Den senaste tiden har det vuxit fram en hel flora av experter på själsliga problem. Nya typer av terapier, nya typer av syndrom och tidigare okända diagnoser kan ge oss insikt i vilka vi egentligen är, hur vi egentligen mår och dessutom ge oss matchande redskap för att återställa ordningen. Det som tidigare karaktäriserades som en karaktärsbrist eller ett moraliskt eller juridiskt brott – frosseri, otrohet,

promiskuitet, slösaktighet – har därmed blivit till missbruk eller beroenden, som kan behandlas och botas.

Från 1980-talet, då terapismhället fick sitt genombrott, har vår tilltro till experternas och de professionellas förmågor att få oss på rätt köl bara vuxit (Furedi 2004). Vår samtid saknar motstycke i sin vilja att offentligt ventilera brister, och i tilltron till terapins förmåga att läka själsliga skador. Psykoterapins och psykoanalysens språkbruk har till vissa delar blivit allmängods – sexmissbruk, förträngda minnen, posttraumatisk stress diskuteras på busshållplatser och kafferaster – och avancerade teorier och modeller för analys populariseras i media. Det ger upphov till checklistor för självdiagnos – ”är du beroende av sex?” – TV-shower med terapi som underhållning och kändisars offentliga bekännelser och bikter av högst privat natur. Antalet legitimerade psykologer och psykoterapeuter i Sverige ökar ideligen. Idag finns här omkring 8.900 psykologer och 4.700 psykoterapeuter. Antalet ökar med omkring 250 per år. Yrkets popularitet är också omisskännlig. På varje plats på psykologiutbildning i Sverige går 10 sökande. Det finns en mångfald av terapiformer att tillgå. *Aftonbladet* publicerade den 15 februari 2004 också en genomgång av de vanligaste terapiformerna under rubriken ”Vad passar dig?” Poängen man vill få fram är att det finns en terapiform för varje personlighetstyp och problem: gestaltterapi, psykoanalys, kognitiv beteendeterapi, psykodynamisk terapi, gruppterapi, hypnosterapi och konstnärlig terapi. Och för den som inte tilltalas av någon av de många inriktningarna, finns en uppsjö av terapiformer vars utövare inte genomgått den statligt godkända utbildningen, men som specialiserat sig på någon särskild nisch eller metod att tillgå.

På hemsidan Ajkon samlas information om de alternativa terapiformer som finns att tillgå i Sverige. De är fler än 150, från Alice blomsterterapi och andlig healing till öronljus och örtterapi. Samtidigt som oförutsägbarheten omhuldas som ett värde i sig, utvecklas således ständigt strategier för att mota den, att finna formler för att tyda framtiden, göra vår omvärld trygg och förutsägbar. Oförutsägbarheten, kan man säga, är samtidigt både eftersträvad och motad, både idealiserad och hotande i vårt samhälle

FORMULERANDET AV EN MANLIG TERAPI

Peters problem återspeglar en ny diskurs. Terapisamhället annekterar ständigt nya områden; nya diagnoser, nya klienter. Den tvångsmässige könsköparen är bara en av många nyligt uppfunna målgrupper. Olycka, sorg och kriser i livet behandlas som avsteg från det normala. Allt fler grupper beskrivs som *offer*, som behöver stöd och hjälp att ta sig ur sin situation. Könsköparens patologisering är ett tydligt exempel (Lennartsson 2005). Enligt Tara Dinéen är det en vanlig kommersiell teknik i terapisamhället att definiera olika kategorier av människor som offer (*SvD* 19 maj 2005). Offer har helt enkelt en större tendens att söka hjälp, och är därmed lättare att rekrytera som klienter. De måste behandlas, hanteras, utredas och botas. Och när en diagnos behandlats formuleras snart en ny, tills alla människor befinner sig i behov av experthjälp för sin sinnesfrid.

Peter tillhör en bredare målgrupp som under senare år definierats och givit upphov till särskild kompetens och särskilda metoder: männen. Inom projektet *Manen utan egenskaper* har jag och en kol-

lega studerat verksamheten inom vad som brukar kallas mansrörelsen.¹ I Sverige finns idag nio manliga kriscentra och tolv mansjourer och en rad relaterade verksamheter som explicit vänder sig till män. En generell skillnad mellan jourer och centra är att centrerna erbjuder professionell hjälp, medan jourerna är ideella sammanslutningar för stöd och erfarenhetsutbyte. Gemensamt för dem är emellertid övertygelsen om att män behöver nya forum för samtal och möten med terapeutiska mål och medel. Det är en intressant samhällstendens med potential att utmana traditionella maskuliniteter. Här tycks feminismens ihärdiga uppmaningar om att ett jämlikt samhälle förutsätter en förändrad maskulinitet ha fått gehör. Förställningen om att kvinnor talar och män tiger utmanas. Männen ska lära sig att kommunicera, att komma i kontakt med och släppa fram sina känslor. En fokusering på självkänedom kring språk och kommunikation och konfliktlösning ska ge hela män, goda fäder och jämlika makar.

Hur männen ska komma till insikt om att de behöver hjälp med detta förvandringsnummer har emellertid upprest en del problem. Inom detta område tycks den norm som råder i andra medicinska sammanhang, där mannen är människan och kvinnan fordrar speciella åtgärder, tycks här vara omkastad: den manliga klienten kräver en särskild sorts hjälp med annorlunda metoder. Det har blivit viktigt att "beakta mäns specifika utvecklingspsykologi och manliga identitet samt inte minst ta hänsyn också till mäns psykosociala villkor mer generellt" (Lennér-Axelsson 1996:50). Hur ser då denna maskulina terapi ut?

Ett antal kriterier är återkommande i hur den hjälp som erbjuds män beskrivs.

Samtalen ska exempelvis gärna vara tidsbegränsade och förhållningssättet ska vara aktivt och fokuserande (Lennér-Axelsson 1996:61). Korttidsterapimodeller lämpar sig enligt flera experter väl för män, då de tenderar att släppa långvariga behandlingar – kanske för att de hotar "deras egna manliga behov av att behärska och kontrollera" (Lang 1974 i Lennér-Axelsson 1996:61). Det ska finnas ett tydligt mål och ett fast och överskådligt program. Kognitiv terapi och beteendeterapi innebär konkreta handlingsplaner som kan lämpa sig särskilt väl för män, enligt psykoterapeuten Ulf Åkerström (*Aftonbladet* 15 februari 2004). Det är ett tillvägagångssätt som antas stämma väl med "det manliga sättet att tänka" – tydligt och systematiskt. (Man vågar knappt tänka på vad det betyder för den terapi som riktar sig till kvinnor. Är den luddig och osystematisk?).

Samtalen ska dessutom ta hänsyn till mäns speciella sätt att uttrycka sig på; till deras förmenta ordfattigdom kring känslor, till deras åtgärdsinriktade förhållningssätt och uttrycks kontroll. Därutöver ska terapisessionerna gärna kompletteras med något *konkret och handfast* moment; att använda ett blädderblock för att illustrera situationer och kunskaper, att fylla i formulär eller läsa faktabaserade artiklar. Diskussionerna får heller inte stanna vid ord, utan bör omsättas i praktisk och målriktad handling. Det är en terapimodell som stämmer väl med ideal och värderingar i manskulturen: "effektivitet, struktur och aktionsinriktning".

Telefonterapi är också en metod som antas passa män, därför det tillåter objektet en högre grad av kontroll över situationen. De behöver inte "tappa ansiktet", och slipper erkänna den hjälplöshet de förmodas känna både inför sig själv och in-

för terapeuten (Lennér-Axelsson 1996:66, intervju med KAST). De flesta jourer och centra har valt att ha enbart män i personalen. Några av skälen som anges är att man vill bidra till att skapa positiva manliga identifikationsobjekt, att manliga terapeuters behandlingsarbete inte lika lätt kan avfärdas som "typiskt kvinnliga" och att manliga terapeuter inte i samma grad kan förväntas skambelägga eller känna rädsla inför en aggressiv klient (Lennér-Axelsson 1996:49). De verksamheter som har kvinnlig personal har erfarenheter av att de hjälpsökande hellre öppnar sig för en kvinna (Intervju med Gustavsson). Fördelarna kan vara att de som kvinnor och/eller mödrar snabbare kan nå "in till den lille pojken i mannen". Å andra sidan "måste vår inlevelse vara begränsad då det gäller att förstå vad det innebär att kränkas i den manliga självkänslan" (Göransson, Järvholm-Andersson och Kwarnmark 1988 i Lennér-Axelsson 1996:50).

Att få männen att överhuvudtaget söka hjälp kan också vara ett problem. Till den traditionella manskulturen hör att bita ihop, inte gnälla, inte visa sig beroende och i behov av hjälp. Betoningen av anonymitet för de hjälpsökande ska bidra till att undanröja rädslan för att bli omstämpad som svag. När kriscentrum för män bildades, bemödade man sig dessutom om att tona ned myndighets- eller sjukvårdsmiljön: verksamheten förlades till neutrala och separata lokaler utan reception eller sekreterare (Lennér-Axelsson 1996:45). Och efterfrågan ökar. Flera verksamheter upplever ett stort tryck (andra har å andra sidan tvingats att lägga ned). Viss draghjälp kan man tänka sig att de fått genom den mediala uppmärksamheten kring män i terapisoffan. I den populära TV-serien *Sopranos* går maffiabossen i terapi. "Tack

Tony för terapin” skrev Aftonbladet den 15 februari 2004 i en artikel om hur Sopranos har fått svenska män att gå till terapeuten. Den nya snabbterapin är enligt uppgift den hetaste metoden. Filmer som *Analyze that*, *Anger management* och *Känd från TV* spinner alla på samma tema – vuxna män i analyssoffan, med de komiska poänger och moraliska pekpinna det ger utrymme för. Skådespelaren Rafael Edholm går också ut i Aftonbladet med sina terapierfarenheter, med det uttalade syftet att få fler män att göra som honom. ”Vissa beteenden man har sätter sig i vägen för ens välmående, lycka och framgång. Att inse det och få hjälp är ju som sagt inte konstigare än att man tar bilen på verkstad.” (*Aftonbladet* 15 februari 2004). För att tilltala en manlig publik tar man till metaforer och liknelser hämtade ur en traditionellt manlig sfär.

MANLIGHET SOM BOT

Alltså: Peter är en man som i många avseenden omfattar de ideal som den estetiska rumsbildningen föreskriver: han tänker på det ytliga, det flyktiga och hastigt förbigående. Han söker det oförutsägbara och ombytliga. Han använder andra människor som objekt för sina begär, och han vill inte sitta fast, stagnera eller fastna i monotoni. Men Peter mår dåligt, och hans upplevelser finner stöd hos en växande diskurs som har lanserat sexmissbruket som en modediagnos och som uppmanar män att tala om sina problem. Vid en första anblick tycks det som om det hela vederlägger Baumans tes om samhällets hyllande av den fria, obundna individen vars ledstjärna är det oförutsägbara. Här rör det ju sig snarare om ett samlat försök att mota männen tillbaka i den monogama

tvåsamhetens trygga famn. Frihetens och det oförutsägbaras ideal och tvåsamhetens monotona och förutsägbara tillvaro: det känns onekligen som två oförenliga storheter. Jag vill påstå att det till en del faktiskt också rör sig om två parallella och konkurrerande ideal. Samtidigt som ett av den heterosexuella matrisens främsta signum kritiseras och analyseras sönder och samman, lever drömmen om den traditionella kärnfamiljen fortfarande stark. Enligt analysföretaget Kairos Future, som undersökt ungas attityder till parrelationer, går kärnfamiljen rent av mot en renässans (*Fokus* 22 december 2005). Antalet giftermål ökar och skilsmässorna minskar. Två tredjedelar av Sveriges alla familjer med barn under sju år är traditionella kärnfamiljer. I förverkligandet av kärnfamiljen kolliderar de ideal som säger att lycka uppnås genom frihet och oberoende ett minst lika starkt – om än ideligen ifrågasatt – ideal om optimala tvåsamheten.

I terapiesammanhang tycks dilemmat emellertid ha fått sin lösning. Jag vill mena att en konsekvens av terapiesamhället är en accentuering av vad vi *känner* på bekostnad av vad vi *gör*. Om handlingar länge varit det som definierat vem du är (har du sex med någon av samma kön är du homosexuell osv.), så är det nu snarare hur du känner inför dina handlingar som är det väsentliga. Könsköparens beteende blir följaktligen patologiskt i det ögonblick då han själv upplever det som ett problem, som ett jagdystont beteende – det vill säga en handling som går på tvärs med hans innersta önsningar och identitet (Lennartsson 2004). Först när könsköpet blir till en bindning snarare än ett fritt val, när det blir till ett tvång och inte ett uttryck för fri och obunden vilja, blir den ett problem att bearbeta med terapi. Peters be-

teende är således i första hand en effekt av att han mår dåligt – inte vice versa. Det är fel just därför att han mår dåligt av det. Därmed har man också rätt effektivt omintetgjort de förändringspotentialer som diskursen om könsköparen som offer bär med sig. Betoningen i beskrivningen av den sjuke könsköparen ligger i allmänhet på tvånget – männen förmår inte kontrollera sin sexualitet, ”de känner sig avvikande, perversa och maktlösa inför sitt beteende, som de upplever som tvångsmässigt, och flera har beskrivit en rädsla för en inre katastrof om de skulle avhålla sig från sexköp” (Boman & Green 2004).

För de män som sökt hjälp för sexmissbruk tycks behovet av att ta kontroll över sig själv och sin sexdrift dominera. På frågan ”vad vill du främst förändra i din livssituation” blev svaret bl.a. att bli stark och självständig, att bryta passivitet, att våga saker och förstå sina innersta behov (Lennér-Axelsson 1996:52). Könsköparen är i första hand offer för sina egna känslor och impulser, och i andra hand för försumliga föräldrar. Han beskrivs i termer som hör hemma i den feminina sfären: han är beroende, karaktärssvag, känslostyrd, irrationell, okontrollerad, underordnad. Botten är en manlighet som känns påfallande traditionell (Lennartsson 2005). Han måste uppnå självdisciplin, impulskontroll, herravälde över känslorna. Det tydliggör det mönster som Victor Seidler påtalat och som Aarseth och Olsen analyserat i en artikel om mäns förändringspotentialer (2005): medan kvinnors känsla av vanmakt alltid tolkas som strukturell, kan mäns känsla av maktlöshet bara förstås som personlig. Eftersom manlighet förknippas med makt och kontroll, kan känslan av maktlöshet endast tolkas som resultatet av en *avvikelse* från en hegemonisk maskulinitet och begärsstruktur (Aarseth

& Olsen 2004). Men i stället för att lära männen en sund manlighet, en ny eller en bortglömd, undanskuffad manlighet, kanske man borde fråga sig om manligheten verkligen är lösningen för Peter och hans bröder i beråd (Brod 1995)?

NOT

¹ Projektets fullständiga titel är *Mannen utan egenskaper? Kulturella perspektiv på maskuliniteter i vardande*. Projektet finansieras av Vetenskapsrådet, och inleddes i januari 2003. Inom projektet har Anna Hagborg fokuserat hur män i skilsmässorelaterade kriser bemöts och behandlas, medan jag har koncentrerat mig på den terapi som erbjuds könsköpare inom delar av verksamheten. Projektet har löpt över knappt ett års tid.

REFERENSER

- Aarseth, H. & Olsen, B.M., 2004. "Maskulinitet, imagination och livssammanhang. Att nå förändringspotentialer hos män." I: *KVT* nr 1–2. *Aftonbladet* 2003. "Sexmissbruk blev hans fall." 24 mars.
- Aftonbladet* 2005. "Vad passar dig?" 15 februari.
- Bauman, Zygmunt, 2003. *Liquid Love*. Cambridge: Polity press.
- Bauman, Zygmunt, 1996. *Postmodern etik*. Göteborg: Daidalos.
- Boman, S. & Green, E., 2004. *Sex på köpet? Reflektioner utifrån ett psykoterapeutiskt arbete*. RFSU.
- Brod, Harry, 1995. "The politics of the mythopoetic men's movement." I: Kimmel, Michael (red.), *The Politics of Manhood*. Philadelphia: Temple university press.
- Connell, Robert, 1999. *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Ekenstam, Claes, 2005. "Rädslan att falla." I: *NIKK magasin* nr 1 2005.
- Ekenstam, Claes, 1998. "Kroppen, viljan & skräcken för att falla." I: *Rädd att falla. Studier i manlighet*. Södertälje: Gidlunds.
- Faludi, Susan, 1999. *Ställd. Förräderiet mot mannen*. Stockholm: Norstedts.
- Folket i bild kulturfront* nr 5 1996.

- Fokus* 22 december 2005.
- Furedi, Frank, 2004. *The Therapy Culture. Cultivating Vulnerability in an Uncertain Age*. London & New York: Routledge.
- Hedlund, Eva, 1999. *Män med sexuell beroendeproblematik*. Stockholm: Carlssons.
- Irvine, Janice, M., 1993. "Regulated passions: the invention of inhibited sexual desire and sex addiction." I: *Social Text* nr 37.
- Kimmel, Michael, 1995. *The Politics of Manhood*. Philadelphia: Temple university press.
- Kulick, Don, 2005. "400 000 Swedish perverts." I: *GLQ* vol. 11 nr 2.
- Lennartsson, Rebecka, 2004. "Könsköparen; från ordination till perversion." I: *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr 1-2.
- Lennartsson, Rebecka, 2005. *Last, lust och lagbrott. Könsköparen i nytt ljus*. Nätpublikation: <http://www.ep.liu.se/ecp/015/>.
- Lennartsson, Rebecka, 2006. *Mammas pojkar. Om könsköparen och den terapeutiska diskursen*. Kommande publicering.
- Lennér-Axelsson, Barbro, 1996. *Männens röster i kris och förändring*. Stockholm: Natur och kultur.
- Segal, Lynne, 1990. *Slow Motion. Changing Masculinities, Changing Men*. London: Virago.
- Seidler, Victor, 1990. "Fear of intimacy." I: Metcalf, Andy & Humphries, Martin (eds.), *The Sexuality of Men*. New York: Pluto press.
- SvD* 2003: "Nu kan jag göra slut med snusket." Insidan 27 oktober.
- SvD* 2003: "Att köpa sex kan vara rop på hjälp." Insidan 28 oktober.
- SvD* 2003: "Jag vet ju att han lever två liv." Insidan 3 november.
- SvD* 2005: "Terapi har blivit en industri." 19 maj.

SUMMARY

Confessions

Buying sex is in Sweden rapidly coming to signify a disturbed male. The discourse of the deviant sex-buyer should be understood in the light of the therapy society, that increasingly manufactures new diagnoses and new clients, turning behaviour that earlier was seen as evidence for a lack of character or morals into addictions, and describing the clients as victims. For the first time in history, the buying male part of prostitution is called into question. This discourse holds a capacity for change in masculinity and sexuality. Sex buyers also tend to seek help, stating that their sexual behaviour causes them anxiety and distress. These experiences are understood as a lack of manliness, and analyzed and treated with a therapy constructed to fit men. While women's despair always is comprehended structurally, men's anguish can only be understood as personal. But what if the sex buyer feels bad, not because of a lack of masculinity, but because of hegemonic masculinity itself?